

N:o 170.

Af herr **E. W. Wretlind**, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning i fråga om sjuksköterskors utbildande för anställning i landskommuners tjänst.

Med stigande kultur följa ökade anspråk på tillgodoseende af de rent menckliga rättigheterna för en hvar i samhället. Till dessa rent menckliga rättigheter hör, att den enes helsa, lif och lemmar aktas lika högt som den andres. Statens pligt blifver därför att se till, att den sjuke eller skadade på den ena orten eller i den ena samhällsklassen icke behöfver sakna behörig vård mera än den andra. Vi måste ock erkänna, att vårt medicinalväsende i denna rigtning sökt att gå framåt. Dock är detsamma ännu långt ifrån målet.

I våra städer är visserligen tillgången på sjukvård så pass god, att derutinnan knappt några berättigade klagomål kunna göras. Men på landsbygden gestalta sig förhållandena ännu vida olika. Visserligen äro äfven der förhållandena vida bättre än förr, men dock kan man ingalunda säga, att de äro goda eller ens tillfredsställande. Ja, med de hos allmogen stegrade anspråken på läkarevård och med det ökade förtroendet till läkarekonsten hafva ingalunda tillfällena att få denna vård hållit jemna steg. Ehuru läkaretjänsterna på landsbygden år för år ökats, har man ännu mångenstädes flera mil till närmaste läkare. Härtill kommer, att de små stats- eller kommunallöner, som läkarne erhålla, tvinga dem att så pass högt taxera sitt läkarebiträde, att för de mindre bemedlade utgiften för läkarevården blir alltför känbar, när läkaren skall hemtas till den sjuke kanske 1 mil eller mera. Ja, äfven för dem, som kunna be-

kosta sig läkarens hemtning, är det ofta omöjligt att få läkarens besök så ofta som önskligt och nödigt vore, enär dennes tid icke medgifver det.

Äro olägenheterna sålunda stora vid vanliga s. k. sjukdomsfall, så blifva de ännu större vid härjande farsoter, då läkarens ständiga närvaro å den angripna orten vore af nöden. Lika illa gestaltar det sig ock vid olyckshändelser, då läkaren ofta kommer för sent för att kunna lemna den behöriga hjälp, som annars varit möjlig.

Behovvet af förbättrad sjukvård gör sig därför mångenstädes på landet ganska känbar. Det bästa sättet för detta behofs afhjelpande vore visserligen, att ett större antal läkare bosatte sig på landsbygden. Men detta låter sig icke verkställa, dels af brist på läkare och dels samt i lika hög grad af brist på utsigt för dessa läkare att kunna så erhålla tillräckliga existensmedel. Bristen måste sålunda afhjelpas på ett enklare och billigare sätt. Och detta anser jag kunde ske genom anställandet på landsbygden i kommunernas tjänst af behörigt antal väl undervisade och uppfostrade sjuksköterskor.

Vigten af kunniga och lämpliga sköterskor har i senare tid blifvit alltmera erkänd och man gör nu stora uppoffringar för att kunna utbilda sådana för sjukhusens behof och för den privata sjukvården i städerna. Men äro de behöfliga der, hvarest daglig läkarettillsyn dock eger rum, så äro de naturligtvis ännu mera behöfliga på landsbygden, der läkarebesöken måste inskränka sig till kanske ett eller ett par under en hel sjukdoms förlopp. En kunnig sköterska skulle i dylika fall vara af lika mycket värde för läkaren som för patienten. Ty det är för den förre högst otillfredsställande att icke kunna genom en i någon mån sakkunnig person följa och vårda ett sjukdomsfall, hvilket blifvit honom anförtrodt.

Läkaren på landsbygden har mångahanda svårigheter. Stundom rådfrågas han hemma hos sig för sjuka i bygden, hvars sjukdom han icke kan bedöma på grund af alltför ofullständig sjukdomsbeskrifning. Stundom påkallas hans besök hos aflägsse boende, för hvilka han deremot lätt kunnat ordinera i sitt hem, ifall han fått en fullständig sjukdomsbeskrifning. Stundom göras alla hans bemödanden att hjälpa en sjuk om intet genom oförmåga, oförstånd eller liknöjdhet vid utförandet af hans ordinationer. I alla dessa hänseenden kunde en öfivad sköterska i kommunens tjänst vara läkaren till stor hjälp.

Men icke blott för de enskilde, utan för hela kommunen blifve hon snart sagdt ovärderlig vid farsoter, då hon genom att öfvervaka utförandet af behöriga skyddsåtgärder ofta skulle kunna förekomma farsoternas spridning. Ty åt henne skulle kunna anförtros handhafvandet af vanliga desinfektionsmedel, likasom hon ock skulle kunna hafva hand om ett litet

sockenapotek. Ty allestädes borde ett sådant af kommunalnämnderna anskaffas för att efter läkarens råd användas. Slutligen skulle ock denna kommunens sköterska medelst en genomgången s. k. samaritkurs vara i stånd att lemna den första hjälpen vid olyckshändelser, till dess läkare hunne anlitas. Ofta kunde härigenom människolif sparas.

Såsom af ofvanstående torde framgå, skulle dessa kommunens sköterskor ingalunda blifva ett slag af nya qvacksalvare på landsbygden. Nej, de skulle i stället varda en motvigt mot det ofta oförsynta qvacksalvveri, som endast på grund af vederbörandes stora okunnighet eller af omöjligheten att anskaffa behörig läkarevård kan förklaras och ursäktas. Genom verklig insigt i hvad sjukvård vill säga och i den stora betydelsen af en god sådan för de sjuka, genom sitt ständiga samband med ortens läkare och genom sitt beroende af honom och af kommunalnämnden på stället, skulle dessa sköterskor säkerligen besparas frestelsen att i oträngda fall uppträda såsom läkare på egen hand. Och när nöden så kräfde, skulle de förstå, att de sjuka kunna hjälpas på många sätt äfven utan apoteksmedicin; ja, att lämplig diet och ett rätt bruk af frisk luft och rent vatten ofta nog gör all apoteksmedicin umbärlig.

För utbildandet af sjuksköterskor i nu angifna syfte kräfvades dock uppoffringar från både statens och kommunernas sida. Men säkert icke så stora uppoffringar, som mången kan tänka. Vid alla våra större lasarett kunde bildas skolor för sjuksköterskor utan andra personliga krafter än de, som nu redan finnas der. Och jag är viss, att herrar lasarettsläkare och öfversköterskor härvid gerna skulle stå till tjänst utan någon särskild godtgörelse. Qvinnor med lämpliga egenskaper skulle under ett halft eller möjligen ett helt år der kunna inhemta hvad som till kallet i fråga erfordrades. Men möjligen behöfde de icke blott fri undervisning utan äfven fritt underhåll, medan lärotiden varade. En utredning synes mig därför vara af nöden, huru dylika lärokurser bäst kunna ordnas, huru lämpliga personer dertill skulle kunna erhållas, huru deras anställning i kommunernas tjänst skulle ske, samt huru de dervid skulle aflönas. Denna utredning lärer icke kunna ske, ej heller lärer saken vinna det erkännande och den tillslutning, som den synes mig förtjena, om icke regeringen tager saken om hand.

Jag tager mig därför friheten att, på grund af hvad jag anfört, föreslå,

att Riksdagen ville besluta en skrifvelse till regeringen, med anhållan om utredning och undersökning om, huru på lämpligaste sätt behörigen öfvade och

undervisade sjuksköterskor måtte kunna utbildas för att sedermera anställas i landskommunernas tjänst såsom biträden derstädes vid sjukvårdens handhafvande.

Stockholm den 22 februari 1888.

E. W. Wretling.

Häruti instämma:

Nils Petersson. C. J. Bladh.